

Liselund

Den romantiske have på Møn

Gratis adgang til parken

Nationalmuseet
National Museum of Denmark

Guide til haven

Det Liselund, som Antoine og Lisa Calmette nåede at se færdigt, havde en udstrækning på omkring 33 hektar og var inddelt i fire partier: den centrale lysning, et område med sø, skov og frugthave mod syd, et driftsareal mod nordvest og klinten og kløftområdet mod øst. Rundt om dette anlæg er der skove og marker, mens klinten fortsætter for mod syd at udvikle sig til Møns Klints store, synlige kridtformationer.

I parkens lange levetid er der naturligvis sket forandringer, ikke mindst i form af klinteskreddene og skovens vækst. Der kan dog fortsat findes fremmedartede planter og dyr som f.eks. påfugle og vinbjergsnegle. En nyere tilføjelse til parken er familien Rosenkrantz' begravelsesplads.

Guide til bygningerne

Liselunds oprindelige hovedbygning, "slottet", skal ses i sammenhæng med havens øvrige bygninger. På Liselund er funktionerne i den herskabelige beboelse ikke samlet i ét hus, men fordelt på mange små, selvstændige bygninger. De er alle sammen opført af arkitekt Andreas Kirkerup og har udsmykninger og møbler tegnet af hofdekoratør J.C. Lillie.

Slottet (1), der stod færdigt i 1793, ligger centralt med udsyn til havens vigtigste dele. Det er i to etager med kælder og ser med sin T-formede plan og store stråtag mindre ud end det er. De kalkede mure og småsprossede døre og vinduer giver det samtidig et meget dansk præg.

Schweizerhytten (2), der ligger nærmest indgangen til haven, er opført ca. 1795. Den kan virke som en lidt mere rustik udgave af slottet. Schweizerhytten har fra første færd rummet en bolig for stedets opsynsmand og en gæstelejlighed.

Det samtidige, træbeklædte Norske Hus (3), der ligger i lysningens nordligste del i en tilstræbt norsk natur, blev også bygget som gæstehus. Her er taget et særligt hensyn til den trætte gæst i form af en vinduesskodde med en udskåret halvmåne.

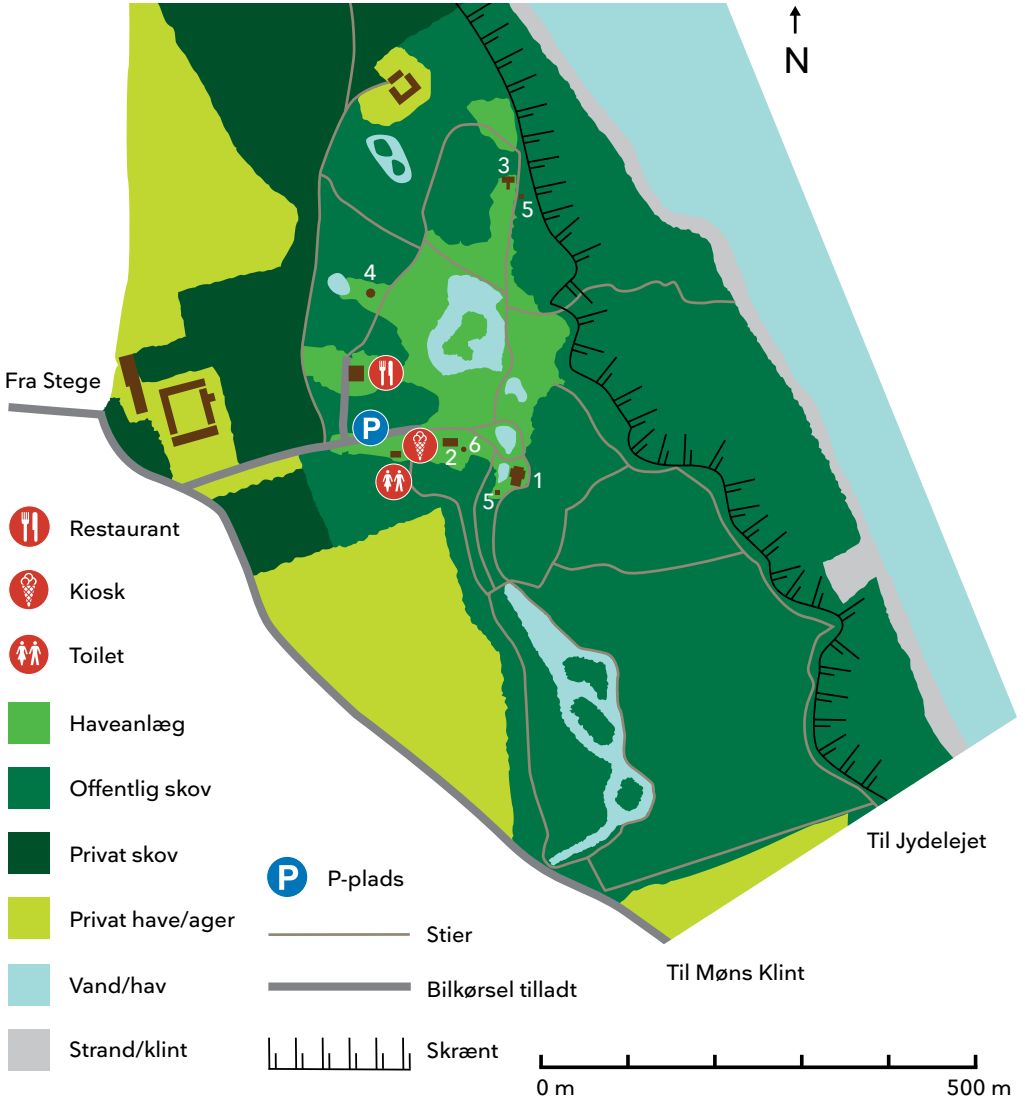
Det pagodeformede Kinesiske lysthus (4) i parkens nordvestligste del er indrettet med bøgetræsmøbler, der er malet, så det ser ud, som om de er af bambus.

Nogle praktiske bygninger er to lokummer (5), et ved slottet og et ved Norske Hus. De er beklædt med træ, så de ligner brændestabler. En rund, stråbeklædt bygning ved Schweizerhytten er et ishus (6). Her kunne isblokke savet ud om vinteren holde sig kolde og bruges til afkøling af madvarer resten af året.

En firlænget avlsgård nord for Norske Hus er også fra Antoinettes og Lisas tid, men er ikke en del af det offentligt tilgængelige anlæg. Til den oprindelige have hørte endelig et badehus, et kapel, et fiskerhus og på klintens top en tilstræbt ruineret fæstning. Disse bygninger er forsvundet i tidens løb. I søerne er der ikke længere broer og trækfærger, og den såkaldte Djævlebro over stedets største kløft samt korset på klintens top er fornyet.

Til Pomle Rende

Velkommen til Liselund - Den romantiske have

Liselund er Danmarks bedst bevarede, romantiske have. Hvert år tiltrækker den tusindvis af gæster. Haven ligger ud til den østmønske klint i et meget varieret landskab. Her veksler græsplæner, bakker og søer med dybe slugter og vandfald. Bygninger i dansk, norsk, schweizisk og kinesisk stil understreger naturens skiftende karakter med både blide, barske og eksotiske stemninger.

Lysningen i havens midte er som en tryk oase, hvor kun et kors på en fjern klintetop minder om en verden med liv og død. Mod havens yderkanter glider den idealiserede natur over i de omgivende skove. Herefter følger det uopdyrkede og vilde: skrænterne ned mod det store, åbne hav.

Havesalen

Haven

Lisas have

Liselund blev anlagt for amtmand over Møn Antoine Bosc de la Calmette og hans hustru Elisabeth Iselin, kaldet Lisa. De ejede Marienborg på Vestmøn, men købte i 1784 den ejendom på Østmøn, som de opkaldte efter Lisa. De var berejste, og deres rejsedagbøger afspejler deres nysgerrighed og sans for detaljer. Liselund blev godt gennemtænkt.

Liselunds skabere fik kun få år til at nyde stedet. Antoine døde i 1803 og Lisa i 1805, og Liselund gik i arv til deres eneste barn, Charles. Han døde barnløs i 1820, og Liselund blev solgt til hans ven Frederik Raben-Huitfeldt-Levetzau.

I 1843 gik det videre til dennes hustrus nevø, Gottlob Rosenkrantz.

I Rosenkrantz'ernes ejertid blev der i 1886-87 opført en ny hovedbygning, Liselund ny Slot. Dertil kom, at haven blev udsat for to klinteskred, et i 1905, da 6½ hektar af anlægget styrtede i havet, og et i 1920, da endnu godt 2 hektar forsvandt samme vej.

I 1938 blev den centrale del af anlægget lejet ud til en selvejende museumsinstitution. Liselund blev bygningsfredet i år 2000, og siden 2005 har Liselund været en del af Nationalmuseet.

Abeværelset

Havens ide

1700-tallet blev en brydningstid mellem den gamle og den nye verden. Folk begyndte at tro på sig selv og på egne evner. De gjorde sig fri af de hædvundne strukturer - og opdagede, at de dermed også mistede et betryggende sikkerhedsnet. Derfor søgte de tilbage til deres oprindelse og til naturen.

Mange af tidens aristokrater gjorde deres have til et jordisk paradys. Nogle hentydede til fjerne himmelstrøg, andre understregede stedets fortid med kunstige ruiner som for at besværges skæbnen: hvis éns historie gik meget langt tilbage, ville den nok ikke være slut lige med det samme. Antoine og Lisa gjorde begge dele.

Monument

Kærlighedens have

Over 200 år efter Antoinettes og Lisas død bærer deres fælles værk fortsat præg af deres kærlighed til hinanden. Ved Lisas yndlingsbænk lod Antoine opstille en mindestøtte med et billede af to af de tre gratier: de græske gudinder for ynde og glæde. De mangler bare Lisa. Til gengæld lod Lisa opstille et monument til Antoine med en kvinde, der indvier et alter til det rene venskab.

Den fortryllelse, der hviler over Liselund, skyldes også, at der er taget hensyn til stedets ånd. Et godt eksempel er vandet i området. Calmetterne fik den oprindelige sump stemmet op og forvandlet til en af Liselunds vigtigste attraktioner: Det livgivende vand i varierende former - fra søer og bække til vandfald og hav, fra de stille overflader til det vilde.

Haven og folk i dag

På Antoinés og Lisas tid kunne kun folk af stand bruge tid på at drømme. Lisa kunne sidde på sin yndlingsbænk og læse, og ingen undrede sig over, at hun ikke arbejdede.

I vore dages vestlige verden har vi alle sammen fritid, dvs. tid, vi kan bruge, som vi selv har lyst til. Mange bruger også i dag meget tid i haven. Vi søger ud i den fælles natur for at slappe af og få nye indtryk. Og rigtig mange holder af steder, hvor vi som Antoinés og Lisas gæster kan få både en naturoplevelse og et åndeligt udbytte. Hvad enten vi er mest til det blide eller det vilde, giver Liselund plads til drømmene.

Her kan vi lege Antoine og Lisa og føle os i harmoni med naturen, kærligheden og os selv.

Liselunds hvide dame

Antoine og Lisa er hovedpersonerne i Liselunds historie, men deres søns hustru Martha har fået en særlig status. Skønt Liselund blev solgt efter hendes ægtemands død i 1820, fik hun lov til at bo i slottet til sin død i 1877. Hun klædte sig helst i hvidt og omgav sig med hvide dyr, og hun blev en levende myte, en søster til den venligtsindede 'hvide Dame', som spøger på Liselunds klint.

I Marthas tid blev Liselund besøgt af skønånder som billedhuggeren Bertel Thorvaldsen samt digterne Adam Oehlenschläger, H.C. Andersen og Christian Winther.

Åbningstider

Til slottet er der kun adgang i forbindelse med omvisninger Onsdag-søndag kl. 10.30, 11.00, 13.30 og 14.00 fra maj til og med september

Billetter

Voksne 50 kroner
Børn under 18 år gratis
Pensionister, studerende og grupper 50 kroner
Omvisninger for grupper (min. 10) kan bestilles på telefon 5581 2178 eller museetliselund@natmus.dk
Til parken er der gratis adgang hele året

Se mere på Nationalmuseets hjemmeside natmus.dk

Liselund

Langebjergvej 4
4791 Borre, Møn

i samarbejde med

Naturstyrelsen

www.naturstyrelsen.dk
telefon 72 54 32 37

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Med forbehold for ændringer

Fotos: Roberto Fortuna og Jacob Nyborg Andreassen

